

Sygn. akt II CSK 198/16

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku J. L. obecnie M.
przy uczestnictwie S. B., T. B., B. B., W. B., K. R., M. D. i E. L.
o uchylenie się od skutków niezłożenia oświadczenia spadkowego w terminie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 7 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt II Ca (...),

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni J. L. wniosła o zatwierdzenie przez sąd uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po H. B. w ustawowym terminie (art. 1019 § 2 w zw. z art. 1019 § 3 k.c.).

Postanowieniem z dnia 21 października 2009 r. Sąd Rejonowy w S. oddalił wniosek wskazując na uchybienie ustawowego terminu do jego złożenia w ustawowej formie i treści (art. 1015 § 1 k.c.). Wskazał ponadto, że ewentualny błąd co do prawa po stronie wnioskodawczyni nie dotyczył treści czynności prawnej i nie był usprawiedliwiony okolicznościami ponadto, nawet gdyby przyjąć istnienie błędu, to i tak ustałby on wobec powzięcia wiedzy o niewłaściwej formie pierwotnego oświadczenia jeszcze przed upływem terminu do jego złożenia.

Postanowieniem z dnia 12 lutego 2010 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację wnioskodawczyni. Od powyższego postanowienia J. L. wniosła skargę kasacyjną. Wobec powzięcia wiadomości o śmierci uczestniczki S. B. w dniu 21 stycznia 2010 r., tj. przed wydaniem orzeczenia o oddaleniu apelacji, Sąd Okręgowy w S. postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2010 r. (1) uchylił postanowienie z dnia 12 lutego 2010 r., (2) zawiesił postępowanie apelacyjne na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., (3) umorzył postępowanie wywołane wniesieniem skargi kasacyjnej.

Kolejnym postanowieniem z dnia 20 października 2015 r. Sąd Okręgowy w S. umorzył postępowanie apelacyjne wskazując na upływ pięcioletniego terminu, w trakcie którego nie wpłynął do sądu wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po uczestniczce S. B. ani wniosek o wpis do Rejestru Aktów Poświadczenia Dziedziczenia (art. 182 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Wnioskodawczyni J. M. (poprzednio L.) wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w S. z dnia 20 października 2015 r. w całości, jednocześnie wnosząc o poddanie na podstawie art. 380 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. kontroli przez Sąd Najwyższy wszystkich postanowień Sądu Okręgowego w S. z dnia 30 sierpnia 2010 r.

Sąd Najwyższy zważył:

Zgodnie z art. 519¹ § 1 k.p.c. - w sprawach zakresu prawa spadkowego - od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Natomiast w myśl art. 394¹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień o których mowa w art. 398¹ k.p.c. (w postępowaniu nieprocesowym odpowiada mu zakresem art. 519¹ k.p.c.), a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

Istota problemu występującego w sprawie sprowadza się zatem do oceny czy i jaki środek procesowy przysługiwał wnioskodawczyni od postanowienia o umorzeniu postępowania apelacyjnego wydanego na podstawie art. 182 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. W judykaturze i piśmiennictwie przyjęto, że pojęcie „sprawa” w rozumieniu art. 398¹ i art. 519¹ k.p.c. dotyczy sprawy w znaczeniu materialno - prawnym i odnosi się do całości sporu (przedmiotu postępowania). Orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie jest zatem orzeczenie zawierające merytoryczne rozstrzygnięcie albo postanowienie kończące sprawę jako pewną całość poddaną pod osąd (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 22). Co do postanowień kończących postępowanie w sprawie przyjęto, że zaskarżalne skargą kasacyjną są postanowienia o najdalej idących skutkach procesowych, tj. pozytywne i negatywne orzeczenia „w przedmiocie” odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania, których wydanie powoduje brak możliwości podejmowania dalszych czynności w sprawie. Umorzenie postępowania apelacyjnego powoduje uprawomocnienie się orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej instancji. Konsekwentnie od postanowienia o umorzeniu postępowania apelacyjnego przysługuje tylko zażalenie, a nie nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej (por. nie publikowane postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 8 marca 2013 r., III CZ 12/13, z dnia 7 listopada 2013 r., V CZ 53/13, z dnia 9 grudnia 2014 r., V CSK 311/14, z dnia 24 kwietnia 2015 r., II CZ 14/15).

W tym stanie rzeczy skarga kasacyjna wnioskodawczyni, jako niedopuszczalna, podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁵ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

aj

l.n